

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційне дослідження **Ребрини Андрія Анатолійовича**
на тему **«Підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до
формування сприятливих для здорового способу життя особистісних
якостей дітей підліткового віку»**, подане на здобуття ступеня доктора
філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки,
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науково-дослідними темами.

В умовах повномасштабного вторгнення Російської федерації в Україну, соціально-економічних труднощів, несприятливого екологічного середовища, розмитості етичних цінностей, які поглиблюють тенденцію зниження рівня здоров'я населення, особлива роль у підготовці фізично і духовно здорової, соціально і професійно компетентної, творчо активної і мобільної, відповідальної і толерантної особистості приділяється фізичному вихованню учнівської та студентської молоді. Стан здоров'я і фізичного розвитку учнів викликає сьогодні цілком зрозумілу тривогу в суспільстві. Погіршення стану здоров'я молодого покоління є результатом впливу не тільки соціально-економічних і екологічних чинників, а й наслідком серйозних недоліків в організації фізичного виховання дітей. Тому останніми роками система підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту в закладах вищої освіти піддавалася обґрунтованій критиці. Ми глибоко переконані, що значна роль у здоров'язбереженні молодого покоління та формуванні цінності здоров'я належить загальноосвітній школі та зокрема вчителю фізичної культури, який досконало знає здоров'язбережувальні технології, різні засоби, методи й форми рухової активності та здатний формувати позитивне ставлення школярів до занять фізичною культурою й організувати їхнє здорове дозвілля.

У контексті цього особливої актуальності набуває проблема пошуку шляхів удосконалення підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку. Таким чином, дослідження Ребрини Андрія Анатолійовича відповідає запитам часу та є актуальним і своєчасним. Зазначимо, що актуальність дослідження Ребрини А. А. посилюється виділеними суперечностями й важливістю їх розв'язання. Тому актуальність теми не викликає сумнівів.

Дослідження виконано у Хмельницькому національному університеті відповідно до тематичного плану науково-дослідницьких робіт з теми «Формування особистості як суб'єкта самотворення» (державний

реєстраційний номер 0119U103663). Тему дисертації уточнено та затверджено на засіданні вченої ради Хмельницького національного університету (протокол № 10 від 23.02.2023 р.).

Нові факти, отримані здобувачем. У результаті ретельного наукового пошуку дисертантом *вперше: визначено й науково обґрунтовано організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку (розвиток мотивації майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку; доповнення змісту фахових дисциплін темами варіативного модуля «Здоровий спосіб життя»; використання інформаційно-комунікаційної системи «Активні парки» у підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку); розроблено структурно-функційну модель підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку; удосконалено зміст, форми, методи навчання майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку; діагностичний апарат для з'ясування стану готовності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку (критерії і показники); уточнено сутність понять «підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку», «готовність майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку»; подальшого розвитку набули: теоретико-методичні положення щодо підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до здорового способу життя; компоненти (когнітивний, емоційно-ціннісний, особистісний, поведінковий) готовності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей підлітків.*

Значення отриманих автором результатів для педагогічної науки і практики. Дисертаційне дослідження Ребрини А. А. без сумніву має практичну значущість, зумовлену тим, що одержані результати є достатньо обґрунтованими, успішно апробованими та впровадженими в систему професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що розроблено й упроваджено навчально-методичне забезпечення для підготовки

майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку, а саме: спеціальні курси вибіркового спрямування «Психологія здоров'я та здорового способу життя», «Сучасні оздоровчі системи», «Основи теорії спорту для всіх»; варіативний модуль «Здоровий спосіб життя»; навчально-методичний посібник «Формування здорового способу життя учнів та студентів на традиціях українського козацтва»; «Педагогічні основи здорового способу життя студентів засобами рухової активності: методичні рекомендації до самостійного вивчення дисципліни здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 014.11 «Середня освіта (Фізична культура)» та 017 «Фізична культура і спорт».

Одержані результати дослідження можуть бути використані майбутніми фахівцями фізичного виховання і спорту як один із ефективних інструментів їхньої підготовки до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертаційному дослідженні. Науково-поняттєвий апарат дисертації визначено відповідно до обраної теми дослідження. Автором чітко окреслено об'єкт і предмет, сформульовано мету та завдання дослідження, визначено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, теоретико-методологічні засади дослідження. Згідно з визначеними метою і завданнями, у роботі логічно побудовано структуру наукового пошуку. Автором сформована якісна джерельна база – 258 найменувань. Це слугує беззаперечним аргументом інформативності, валідності та доказовості одержаних результатів дослідження.

Аналіз тексту дисертації та змісту публікацій Ребрини А. А. дають підстави для висновку про наукову обґрунтованість і достовірність отриманих результатів, а також про те, що здобувач на належному рівні володіє дослідницькими компетентностями, необхідними для вирішення наукового завдання, а також комплексом методів дослідження.

Для вирішення наукового завдання дослідження автором використано комплекс методів дослідження, зокрема, теоретичних (аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, зіставлення, абстрагування, конкретизація, моделювання, вивчення передового педагогічного досвіду, рефлексія власної педагогічної діяльності); емпіричних (опитування (анкетування, бесіда), спостереження, тестування, експертне оцінювання, педагогічний експеримент); математичної статистики для кількісно-якісного аналізу результатів дослідження та доведення їхньої статистичної достовірності (критерій Пірсона χ^2).

Обґрунтованість наукових положень і рекомендацій підтвердили результати експериментальної роботи щодо оцінювання впливу визначених Ребриною А. А. організаційно-педагогічних умов на ефективність підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку та впровадження основних положень і результатів дослідження в освітній процес ЗВО України: Хмельницького національного університету (довідка № 11 від 06.04.2023), Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка 06/04-1 від 12.04.2023), Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (довідка № 26/23 від 16.06.2023), Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (довідка № 197/1 від 13.04.2023), Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (довідка № 01-23/53 від 06.04.2023), Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (довідка № 346/33-03 від 20.04.2023).

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Дисертаційне дослідження складається з анотацій українською й англійською мовами, списку публікацій здобувача, вступу, трьох розділів, пов'язаних послідовністю викладу і внутрішньою логікою, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку літературних джерел (258 найменувань, з них – 28 англійською мовою), 28 додатків. Загальний обсяг дисертації – 343 сторінки, обсяг основного тексту – 190. Робота містить 15 таблиць та 3 рисунки. Зміст дисертації достатньою мірою розкриває її ключові аспекти та відповідає меті дослідження і поставленим завданням.

Науковий апарат дисертаційного дослідження збалансований. Об'єкт, предмет, мета дослідження, зазначені у вступі, відповідають задекларованій темі. Також у цій частині дисертації висвітлено наукову новизну, практичне значення, подано відомості про апробацію й упровадження результатів дослідження, особистий внесок здобувача, структуру та обсяг дисертації. Зазначений комплекс методів дослідження, в якому гармонійно поєднуються теоретичні, емпіричні та методи математичної статистики, адекватний поставленим завданням.

У першому розділі висвітлено теоретичні основи підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку, зокрема з'ясовано особливості розвитку особистісних якостей дітей шкільного віку та досліджено вікову характеристику дітей-підлітків; розкрито сутність, зміст, структуру (когнітивний, емоційно-ціннісний, особистісний і поведінковий компоненти), критерії (змістовий, ціннісно-мотиваційний, вольовий, операційно-продуктивний), показники та рівні (високий, середній,

низький) готовності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку; з'ясовано стан готовності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку.

Професійну підготовку майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку» потрактовано як цілісний, системний, динамічний процес, орієнтований на формування й розвиток спеціальних фахових знань, умінь і навичок, реалізація яких спрямована на підтримку, збереження, зміцнення та відновлення здоров'я дітей підліткового віку, формування їхньої здоров'язбережувальної компетентності, підвищення мотивації до здорового способу життя, виховання морально, фізично і духовно здорових особистостей, здатних до самовизначення у суспільстві і відповідальних за власне здоров'я. Результатом такої підготовки визначено готовність майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку.

У другому розділі заслуговують схвалення визначені, обґрунтовані та впроваджені дисертантом організаційно-педагогічні умови: 1) розвиток мотивації майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку; 2) доповнення змісту фахових дисциплін темами варіативного модуля «Здоровий спосіб життя»; 3) використання інформаційно-комунікаційної системи «Активні парки» у підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку.

Розроблено структурно-функціональну модель підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку, складовими якої є цільовий, теоретико-методичний, організаційно-змістовий, діагностично-результативний блоки.

У третьому розділі схарактеризовано зміст і методику впровадження організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку, подано особливості проведення формувального етапу педагогічного експерименту та його результати, а також розроблено навчально-методичне забезпечення для підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку.

Висновки до розділів і загальні висновки в цілому відображають зміст і результати наукового пошуку, узгоджуються з завданнями дослідження, є логічними й аргументованими.

Аналіз змісту дисертації дає підстави стверджувати, що поставлені завдання розв'язано, гіпотезу підтверджено, мету наукового пошуку загалом досягнуто.

Повнота викладу матеріалу дисертації у наукових публікаціях. Основні теоретичні положення й висновки дисертації висвітлено у 21 науковій публікації, з них 6 статей опубліковано у фахових виданнях України; 3 статті у наукових періодичних видання, що індексуються Scopus/Web of Science Core Collection; 3 статті у виданнях зарубіжних країн; 7 публікацій у збірниках наукових праць і матеріалах конференцій; 1 навчально-методичний посібник; 1 методичні рекомендації.

Ідентичність змісту анотацій і основних положень дисертації. Структурна побудова та зміст анотацій українською й англійською мовами ідентичні основним положенням дисертації. За змістом дисертаційна робота Ребрини А.А. повністю відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. При детальному розгляді дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Високо оцінюючи рецензовану дисертацію, привертаємо увагу до окремих аспектів, що потребують уточнення, пояснення, корекції, а саме:

1. Вважаємо, що робота значно виграла б, якби автор розкрив зарубіжний досвід підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку.

2. Розглядаючи процес підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку, слід було б детальніше розкрити специфіку навчального матеріалу, призначеного для організації практики та самостійної роботи студентів.

3. Вважаємо, що в структурно-функційній моделі підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку варто було б окрім специфічних принципів навчання зазначити ще й загальнодидактичні принципи, що висвітлені й обґрунтовані на с. 124-125 дисертаційного дослідження.

4. Вважаємо, що до відображених в структурно-функційній моделі й описаних на с. 151 методів підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя

особистісних якостей дітей підліткового віку, варто було б додати методи контролю й самоконтролю в навчанні.

Утім, висловлені зауваження мають дискусійний характер і не знижують науково-теоретичну та практичну цінність дисертаційної роботи.

Дані про відсутність, текстових запозичень та порушення академічної доброчесності. Під час детального вивчення та аналізу дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності не виявлено.

Висновок. Рецензована робота є завершеною, самостійною науковою працею, що містить наукові результати, яким властива наукова новизна, теоретичне та практичне значення, що свідчить про оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності й особистий внесок здобувача у вирішення означеної проблеми.

Дисертаційна робота Ребрини Андрія Анатолійовича «Підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку» за науковим рівнем, практичною цінністю, змістом та оформленням відповідає вимогам пп. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 та «Вимогам до оформлення дисертації», затвердженими наказом МОН України від 12 січня 2017 р. №40, а також на пряму наукових досліджень освітньо-наукової програми Хмельницького національного університету зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка. Вищезазначене дає підстави стверджувати, що Ребрини А.А. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри психології та педагогіки
Хмельницького національного університету

Людмила МІХЕЄВА

Підпис Л.В. Міхеєвої засвідчую:
Проректор з наукової роботи
Хмельницького національного університету

Олег СИНЮК